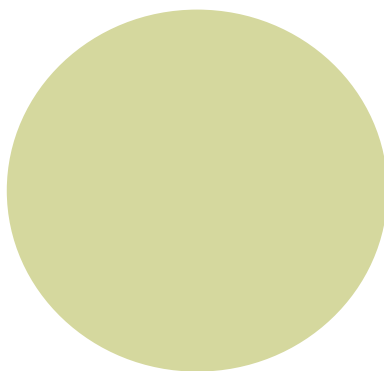
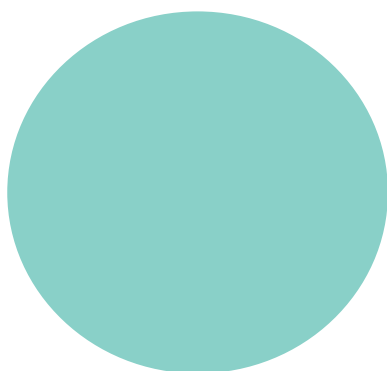
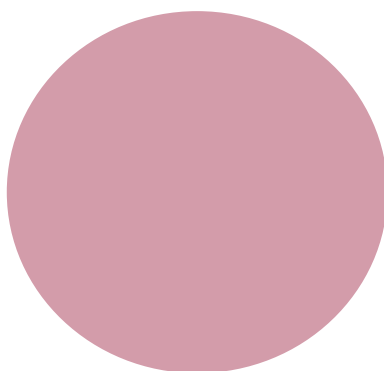
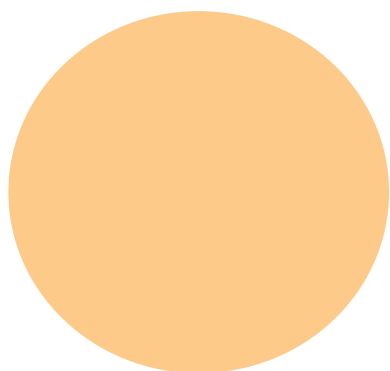

Tillväxtrapport **2018**

Famna startades 2004 av åtta organisationer efter ett gemensamt initiativ att bilda en intresseorganisation för idéburen vård och social omsorg.¹ Idag, fjorton år senare, omsätter Famnas nu cirka 80 medlemmar omkring 7,7 miljarder kronor och har 9 100 årsanställda.

Famnas verksamhet finansieras främst genom medlemsavgifter och projektbidrag. Sedan 2007 har Famna också erhållit ett statligt bidrag för utvecklings- och kvalitetsarbete.

Fr o m våren 2018 är det fullständiga namnet på organisationen *Famna – riksorganisationen för idéburen välfärd*.

För mer information om Famna och dess verksamhet, se www.famna.org

---

¹ Begreppet idéburen används genomgående för att beteckna organisationer som utan vinstsyfte driver verksamhet och där överskottet – vinsten – återinvesteras i verksamheten. Synonymer som emellanåt brukas är "ideell" eller "non profit".

Förord

Famna analyserar i denna rapport för tionde året medlemmarnas tillväxt, avkastning och annan utveckling som presenteras i deras årsredovisningar. För första gången analyseras också data för hela den idéburna sektorns, inklusive idéburna skolors, tillväxt och omsättning.

Alla verksamheter – även de som inte har ett vinstsyfte – behöver gå med överskott över tid för att överleva och inte minst för att utvecklas. De idéburna återinvesterar sina vinster i verksamheten eller överför medlen till annan verksamhet med allmännyttigt ändamål. De har inga externa ägare som kräver avkastning på insatt kapital.

Under mandatperioden har debatten om välfärden haft fokus på vinstfrågan och därmed på välfärdsaktörernas ekonomiska resultat. "Idéburen" verksamhet är dock mycket mer än en verksamhet som inte har något vinstsyfte och inte delar ut vinst. Famnas medlemmar är ofta hundraåriga eller äldre organisationer som människor skapat för att anta samhällsutmaningar, finna nya lösningar där andra givit upp eller ta itu med sociala problem med medmänsklig och engagerad värdegrund. De idéer, ideologier och värderingar som präglar våra medlemmar varierar. Somliga är grundade i religiösa samfund. Vissa har uttalat sekulära värdegrunder. Andra åter har en särskild värdefilosofi. Många av de yngre organisationerna är ideella föreningar som skapats för att ge skydd och hjälp åt utsatta kvinnor och unga tjejer.

Särart och mervärde i den del som grundar sig i människosyn och värderingar behandlas dock inte utförligare i denna rapport. Här är grundfrågan om de idéburna välfärdsföretagen går med tillräckligt stora överskott för att kunna verka framdeles, och förhoppningsvis även växa.

Andelen idéburen välfärd i Sverige har länge legat på ca 3 procent.² Trots politisk välvilja har någon stark tillväxt i dess andel inte skett. Famna har vid sitt årsmöte våren 2018 antagit ett tillväxtmål som vi kallar Tio 2030, dvs att andelen till år 2030 ska ha vuxit till 10 procent av välfärden. I en enkätundersökning vi låtit göra har en sådan tillväxt starkt stöd bland landets ledande kommun- och landstingspolitiker.³ Att nå målet kommer att kräva såväl politiskt ledarskap som entreprenörskap inom sektorn.

---

2 Karl Henrik Sivesind, (red) "Mot en ny skandinavisk velferdsmodell?" Instituttt for samfunnsforskning (2016)

3 Se resultatet av enkätundersökningen här: https://www.famna.org/famna2014/wp-content/uploads/2018/04/___presentation-av-undersokning-vid-pressmote-26-april-2018.pdf

På nationell nivå har lagändringar detta år gått i positiv riktning. Riksdagsbeslutet i juni 2018 att göra LOU mera flexibelt från och med 2019 är steg i rätt riktning. De ökade möjligheterna att upphandla från idéburna aktörer måste också i större utsträckning utnyttjas av kommuner och landsting för att den idéburna sektorn ska kunna växa. Fyra femtedelar av intäkterna från skattefinansiering (se diagram sidan 11) och hur den offentliga sektorn köper tjänster av den idéburna är helt avgörande. Den särart och de mervärden som vård och social omsorg med idéburna förtecken bidrar med får inte alltid utrymme i de bedömningar som görs av upphandlande myndigheter. De speciella mervärden som idéburna aktörer bidrar med – t ex en mix av professionell personal och volontärer, en särskild värdegrund, eller en tydlig människosyn – definieras i vissa fall bort för att en upphandling ska framstå som neutral och objektiv trots att tillvägagångssättet inte alls är neutralt utan tvärtom i praktiken diskriminerar idéburen verksamhet.

De hot mot idéburen sektor som följde av Valfärdsutredningens förslag till vinstbegränsning och krav på separata juridiska personer tycks för ögonblicket vara avvärjt. I den proposition⁴ som regeringen lade fram i mars 2018 fick idéburen sektor undantag från den del av regleringen som skulle drabba värst. Positivt är också att regeringen i en separat proposition⁵ lade fram förenklade upphandlingsregler under tröskelvärdet (750 000 euro) för sociala tjänster, ett förslag som fick stöd i riksdagen.⁶

Den ekonomiska tillväxten av den idéburna sektorn motsvarar inte våra egna önskemål om en växande andel av välfärden i Sverige. För högre tillväxt krävs såväl fortsatt politiskt beslutade förändringar i relevanta regelverk inom offentlig upphandling och valfrihetssystem, som tydligare vilja och förmåga hos de idéburna företagen att expandera existerande verksamheter och hos sociala entreprenörer att starta nya. Framförallt krävs att kommuner och landsting tillämpar de frihetsgrader som nu finns och aktivt arbetar för fler uppdrag åt idéburna aktörer.

Årets Tillväxtrapport bygger på en systematisk genomgång av alla våra medlemmars årsredovisningar för verksamhetsåret 2017. Uppgifter om aktiebolag och ekonomiska föreningar finns åtkomliga hos Bolagsverket, men då dessa endast utgör en mindre del av den idéburna sektorn är Famnas arkiv av årsredovisningar som inkluderar även stiftelser och ideella föreningar, ett unikt material som inte sammanställs någon annanstans. Famnas Tillväxtrapport är därför ett viktigt bidrag i analysen av hur den idéburna välfärdssektorn verkligen utvecklas.

---

4 Prop 2017/18:159

5 Prop 2017/18:158

6 Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU43

Utöver denna källa har vi i år också analyserat data från DS Insikt om landets alla kommuner och landsting för 2016 och 2017, baserat på dessas leverantörsreskontra dvs vilka belopp de köpt tjänster för. I denna analys ingår även idéburna skolor.

Linnea Guhnby, nyexaminerad Master of Science i redovisning och finansiell styrning från Handelshögskolan i Stockholm, har hjälpt oss att sammanställa och analysera data.

Med årets Tillväxtrapport hoppas vi bidra till förbättrad kunskap om hur idéburen sektor ser ut och utvecklas. I den fortsatta debatten om välfärd i Sverige vill vi bredda fokus till villkoren för den idéburna sektorn och hur tillväxthinder ska kunna undanröjas och sektorns utveckling främjas. Målet är Tio 2030!

Stockholm i oktober 2018

Ulrika Stuart Hamilton
Generalsekreterare

Sammanfattning

Famna växer och det gör även våra medlemmar

- I år har vi välkomnat elva nya medlemmar till Famna.
- Även under 2017 har den sammanlagda omsättningen hos Famnas medlemmar ökat. Den totala omsättningen uppgår till 7 745 miljoner kronor, vilket är en ökning med 3,44 procent jämfört med fjolårets omsättning på 7 488 miljoner kronor. Då har vi inkluderat de nya medlemmarnas omsättning för både 2017 och 2016.
- Ersättning från offentlig sektor, främst kommun och landsting, fortsätter att vara den största intäktskällan för våra medlemmar (83 procent). Bidrag utgör 6,2 procent, gåvor 3,6 procent och kategorin övrigt står för 7,2 procent av intäkterna.
- Vinstmarginalen uppgår för verksamhetsåret 2017 till 5,05 procent, en minskning från fjolårets 5,45 procent. Minskningen beror främst på att en medlem gjorde en stor avyttring av en fastighet 2016 som påverkar marginalen uppåt det året. Vinstmarginalen varierar beroende på storlek hos våra medlemmar; generellt har våra mindre medlemmar lägre marginal än de större.
- Antalet medarbetare hos våra medlemmar fortsätter att öka. I år uppgår det sammanlagda antalet heltidsarbeten till 9 111 personer jämfört med fjolårets 9 023. Kvinnor fortsätter att vara överrepresenterade, cirka 75 procent av de anställda är kvinnor.
- Till skillnad från snedfördelningen bland de anställda är styrelseposterna jämnt fördelade mellan kvinnor och män.

Associationsformer och nya medlemmar

Famna fortsätter att växa och sedan fjolårets Tillväxtrapport har vi med glädje välkomnat följande elva verksamheter⁷:

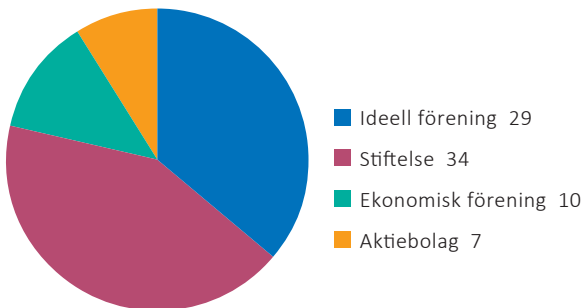
- Bambi ekonomisk förening
- Stiftelsen Bergslagsgårdar

⁷ För att kunna jämföra 2017 med 2016 så har alla medlemmar inkluderats och deras data inhämtats från senaste årsredovisning där båda åren finns med. Åren blir på så sätt jämförbara även om Famna i fjolårets Tillväxtrapport hade något färre medlemmar. Antalet genomgångna årsredovisningar motsvarar alla 2017 års medlemmar plus de som tillkommit under 2018. Därmed är antalet observationer i denna rapport 80 stycken. På samma sätt är nu Stadsmissionens skolstiftelse som 2016/2017 omsatte 252,6 mkr (228,9 föregående år) inkluderad i Stadsmissionens uppgifter. Jämförbarheten mellan de senaste åren påverkas inte men längre bakåt är Stadsmissionens storlek under-skattad då skolstiftelsen inte fanns med i tidigare rapporter.

- Fairways engagemangsboende AB
- Föreningen Furuboda
- Hela Människan – Sverige
- Hela Människan – Huddinge, Botkyrka, Salem
- Kooperativet Industrihuset ekonomisk förening
- Ideella föreningen Prima Gruppen
- Stiftelsen Solstrimman
- Spelberoendes förening
- Stiftelsen Torparhemmet – Anna Kjellbergs Minne

Associationsformerna bland Famnas medlemmar är ideella föreningar, stiftelser, ekonomiska föreningar och aktiebolag. Fördelningen dem emellan visas i diagrammet nedan. Som utläses av diagrammet är majoriteten av medlemmarna ideella föreningar eller stiftelser. De som är aktiebolag⁸ har oftast en stiftelse eller ideell förening som huvudägare, alternativt inskrivet i sin bolagsordning att vinsten återinvesteras i verksamheten.⁹

Drifts- och ägarformer Famnas medlemmar 2017

⁸ Gäller t ex Dormsjöskolan AB som ägs av en stiftelse.

⁹ Ett exempel på sådant AB är vår medlem Fri Assistans, som i sin bolagsordning stipulerar att "all vinst kommer att återinvesteras i verksamheten".

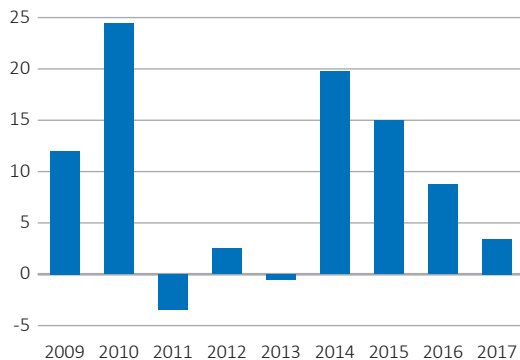
Omsättning

Fortsatt tillväxt men stora variationer

Under 2017 har Famnas medlemmar fortsatt att växa i omsättning. Under 2017 har den sammanlagda omsättningen nått nya nivåer på 7 745 miljoner kronor, jämfört med fjolårets 7 488 miljoner kronor, vilket motsvarar en tillväxt på 3,44 procent. Stockholms Stadsmission avyttrade en fastighet under året, vilket delvis förklarar tillväxten. Dock var fjolårets omsättning i sig uppblåst av Stora Sköndals försäljning av en fastighet. En exkludering av dessa avyttringar visar en procentuell tillväxt 2017 på 5,47 procent. Utöver dessa kapitaltillskott från fastigheter har således ett flertal medlemmar haft ett bra verksamhetsår och utökat sin verksamhet med fler uppdrag (kunder) och högre försäljning. Andra har fått in mer bidrag och donationer. Ett exempel är Origo Resurs som har ökat sin verksamhet och omsättning i år med 48 procent. Denna verksamhetsökning är främst tack vare två nya samarbeten, ett med Arbetsförmedlingen och ett med Jönköpings kommun om ett rehabiliteringsprogram.

De höga tillväxstaplarna för 2010, 2014 och 2016 beror i första hand på att ett fåtal av medlemmarna avyttrat anläggningstillgångar i form av fastigheter under de åren.¹⁰

Årlig procentuell tillväxt 2009–2017

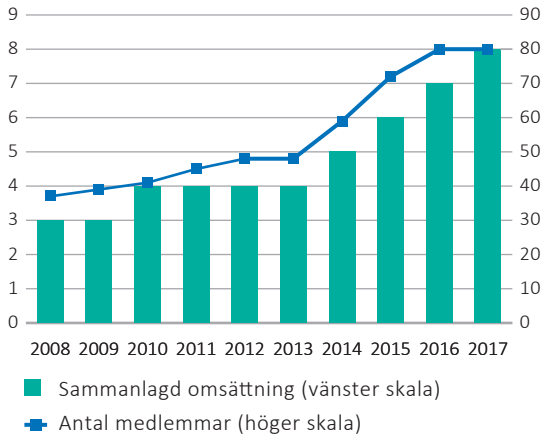

¹⁰ Tillväxtdiagrammet är oberoende av antalet medlemmar eftersom det visar omsättningstillväxt i jämförelse med föregående år, beräknat på samma antal observationer mellan två år.

Det sammanlagda värdet av offentligt och privat producerad välfärd växte enligt Dagens Samhälle med ca 3 procent 2016 medan tillväxten 2015 var cirka 6 procent.¹¹ Hur helheten ser ut för 2017 vet vi ännu inte.

Sammanlagd omsättning, mdkr, och antal observationer

Diagrammet ovan visar den sammanlagda omsättningen hos Famnas medlemmar i miljarder kronor (vänster skala), och antal medlemmar för åren 2008–2017 (höger skala).¹²

För våra tio största medlemmar, för vilka kapitalförvaltningen är en del av verksamheten, har vi även inkluderat finansnettot i omsättningen. De mindre verksamheterna har i regel endast mindre räntenetton.

Likt tidigare år varierar tillväxten hos Famnas medlemmar beroende på medlemmarnas storlek. Diagrammet nedan visar att den sammanlagda omsättningen för våra minsta medlemmar (omsättning under 10 miljoner kronor) minskade under året, dock har även antalet i den kategorin minskat med två medlemmar, vilket visas av tabellen nedan.

11 "Den offentliga marknaden 2016". Rapport från Dagens Samhälle hösten 2016, samt mejlkonversation med redaktionen avseende 2016.

12 Eftersom två räkenskapsår presenteras i varje årsredovisning visar skalan till höger egentligen antalet "observationer" snarare än "medlemmar": de som gick med t ex 2018 är alltså inkluderade i analysen med sina uppgifter också för 2017, även om de i strikt bemärkelse inte var medlemmar ännu det året.

Medlemsantal per storlekskategori

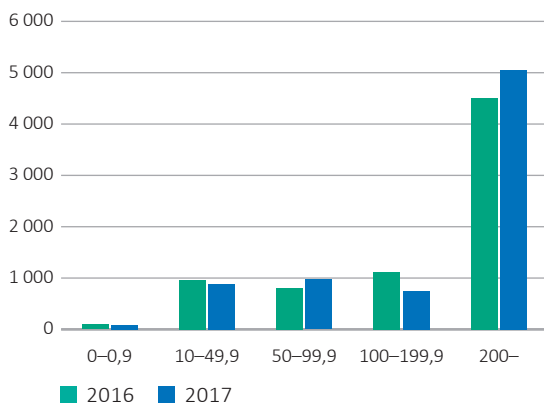
Kategori	Omsättning (MSEK)	2016	2017
Liten	0–9,9	19	17
Mindre	10–49,9	36	35
Mellan	50–99,9	12	15
Större	100–199,9	7	5
Stor	200–	6	8
		80	80

Den sammanlagda omsättningen i kategorin ”mindre” (omsättning 10 mkr–49,9 mkr) har även den minskat i år, vilket har påverkats av ett minskat antal medlemmar i det intervallet.

Kategorin större medlemmar (omsättning 50 mkr–99,9 mkr) hade en lysande tillväxt under året på 21,2 procent. Det beror dels på att våra befintliga medlemmar i kategorin hade ett bra verksamhetsår 2017, dels på att tre ytterligare medlemmar, som vuxit ur kategorin under, nu platsar i detta intervall.

Den största förändringen i tillväxt visas i kategorin med medlemmar med en omsättning mellan 100 och 199,9 mkr, en negativ med 33,4 procentenheter. Detta beror främst beror på att Furuboda och Danviks Hospital har vuxit ur den kategorin.

Tillväxttakten för våra största medlemmar (omsättning över 200 mkr) uppgick till 12,3 procent, vilket till stor del beror på de två nya medlemmarna nämnda ovan som tillkommit.

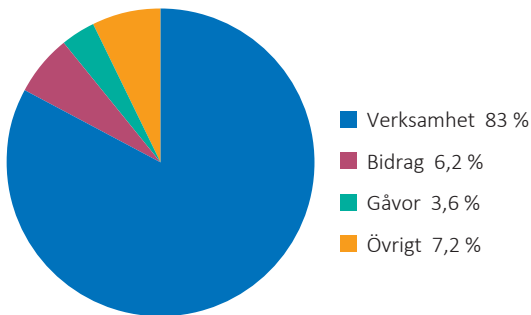
Sammanlagd omsättning för olika stora medlemsorganisationer, mkr

Fördelning av intäkter

Ersättning från kommun och landsting störst

Ersättning för utförda tjänster från kommuner och landsting fortsätter att vara den största intäktskällan för Famnas medlemmar. Sammanlagt uppgår dessa intäkter till omkring 83 procent av medlemmarnas totala intäkter (6 227 mkr), vilket är en liten procentuell ökning från föregående års 82,1 procent (6 042 mkr). Resterande intäkter erhålls från bidrag (6,2 procent), gåvor (3,6 procent) och från övriga intäkter (7,2 procent). Dock ska understrykas att dessa andelar är genomsnitt och att vissa medlemmar, särskilt de mindre arbetsintegrerande sociala företagen, kan ha en större andel av sina intäkter från andra källor än ersättning från offentlig sektor.

Intäkter 2017

**Famnas tio största medlemmar:
Verksamhetsintäkter tkr 2017 (2016)**

1. Ersta diakoni: 1 267 140 (1 303 957)*
2. Bräcke diakoni: 881 734 (811 975)
3. Stockholms Stadsmission: 807 873 (627 033)**
4. Stockholms Sjukhem: 665 479 (640 598)
5. Stora Sköndal: 465 427 (722 386)
6. Mo Gård: 290 225 (280 514)
7. Danviks Hospital: 211 933 (189 126)
8. Furuboda: 211 020 (198 813)
9. Göteborgs Kyrkliga Stadsmission: 171 994 (175 848)
10. RFSU (vårdenheten): 157 204 (148 906)

**Famnas tio största medlemmar:
Antal medarbetare 2017 (2016)**

1. Ersta diakoni: 1 559 (1 754)*
2. Bräcke diakoni: 1 157 (1 072)
3. Stockholms Sjukhem: 863 (839)
4. Stockholms Stadsmission: 687 (614)**
5. Stora Sköndal: 461 (420)
6. Mo Gård: 419 (445)
7. Furuboda: 363 (348)
8. Danviks Hospital: 249 (242)
9. Solåkraby: 247 (251)
10. Göteborgs Kyrkliga Stadsmission: 245 (220)

I verksamhetsintäkter ingår alla rörelseintäkter, det vill säga nettoomsättning, gåvor, bidrag och övriga intäkter som medlemmarna anser tillhör rörelsen. Antalet medarbetare definieras som antalet heltidsarbetare under året.

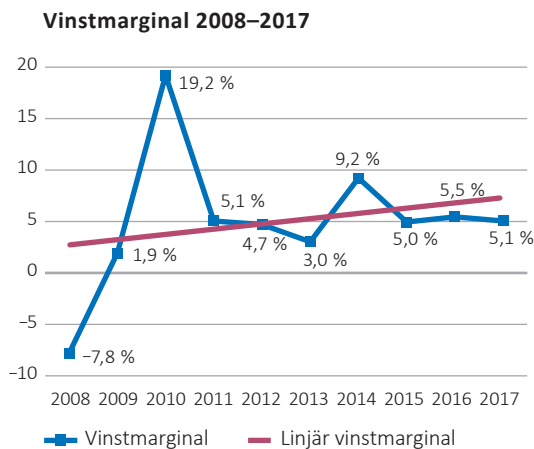
* I och med förvärvet av HSB omsorg består Ersta diakonis intäkter och antal medarbetare för 2016 av moderstiftelsen och Ersta Diakoni AB (fd. HSB omsorg) sammanlagda resultat.

** Stockholms Stadsmissions verksamhetsintäkter och antal medarbetare är en summa av föreningens och skolstiftelsens siffror.

Resultat och vinstmarginal

Fortsatta överskott för återinvestering

Under de senaste åtta åren har Famnas medlemsorganisationer haft ett sammanlagt positivt resultat. Överskotten – vinsterna – återinvesteras i verksamheterna. Årets gemensamma resultat är 390,8 miljoner kronor, vilket är 4,25 procent lägre än föregående års resultat på 408,2 miljoner kronor. Denna minskning beror till stor del på det positiva resultat som Stora Sköndal 2016 erhöll från en avyttring av en fastighet.

I diagrammet ovan kan vi följa utvecklingen av vinstmarginalen från år 2008 till 2017. Topparna som vi ser under 2010, 2014 och 2016 är en följd av avyttring av anläggningstillgångar dessa år som tidigare nämnts. Årets vinstmarginal på 5,0 procentenheter har även den påverkats av en avyttring av en fastighet gjord av Stockholms Stadsmission, vilket försvårar tolkningen av hur avkastningen utvecklas hos våra medlemmar. Likväl är vår bedömning att utvecklingen av vinstmarginalen är svagt positiv hos våra medlemmar.

I tabellen nedan visas den sammanlagda vinstmarginalen för de olika storlekskategorierna av Famnas medlemmar. Den stora skillnaden från förra året är våra minsta medlemmars vinstmarginal. Då var den negativ med 0,27 procentenheter och i år har denna kategori den högsta vinstmarginalen. Detta beror främst på det positiva resultat på 6,95 miljoner kronor som vår nya medlem, Hela Människan (riksorganisationen), bidrar med. En exkludering av Hela Människan ger kategorin en vinstmarginal på 1,55 procent. Som tidigare år kan slutsatsen dras att kategorierna med de minsta medlemmarna (som majoriteten av Famnas medlemmar tillhör) har

lägst vinstmarginal, vilket vi tolkar som att det kan vara kämpigt för de lite mindre aktörerna att uppvisa ett positivt överskott innan man hunnit få skalavkastning på sin verksamhet.¹³

Vinstmarginal fördelad på storlek

	Omsättning (MSEK)	Vinstmarginal
Liten	0–9,99	9,17 %
Mindre	10–49,9	1,52 %
Mellan	50–99,9	1,81 %
Större	100–199,9	2,77 %
Stor	200–	6,59 %

Välfärdsutredningen och vinstbegränsningen

Hösten 2016 lade välfärdsutredningen fram sitt huvudbetänkande ”Ordning och reda i välfärden”.¹⁴ Flera av utredningens centrala förslag var utformade i syfte att begränsa vinstuttag ur välfärdsföretag. Denna frågeställning är överhuvudtaget inte relevant för Famnas medlemmar som inte är vinstsyftande, och inte delar ut vinst till externa ägare. Famna beskrev i sitt remissvar de negativa konsekvenser som vinstbegränsningen skulle få för den idéburna sektorn.¹⁵

Utredaren eftersträvade att skapa en generell lagstiftning lika för alla aktörer men resultatet blev att även verksamheter som finns utanför målgruppen skulle påverkas. De tekniska lösningar som utredningen valde, med en begränsning av rörelseöverskottet i kombination med kravet på att offentlig finansierad verksamhet ska bedrivas i separat juridisk person, skulle få helt orimliga konsekvenser för icke-vinstdrivande verksamheter. Det skulle till och med ha kunnat bli så att en del av Famnas medlemmar tvingats lägga ned verksamheter, medan andra skulle tvingas omorganisera, ta kostsamma banklån i onödan, eller göra andra dispositioner för att hålla nere också mycket blygsamma rörelseöverskott.

¹³ Att de flesta aktörerna inom vård och omsorg överhuvudtaget är små framgår av Privat Vårdfakta (2018) som skriver att 93 procent av alla vård- och omsorgsföretag har mindre än 20 anställda.

¹⁴ SOU 2016:78 ”Ordning och reda i välfärden”

¹⁵ <http://www.famna.org/famna2014/wp-content/uploads/2017/02/famnas-remissvar-pa-valfardsutredningens-ordning-och-reda-i-valfarden.pdf>

Vi framhöll därför i vårt remissvar att förslagen leder till krångel och byråkrati som skulle hämma tillväxten och att idéburen sektor borde undantas från vinstregleringen. Vill man att idéburen vård och social omsorg ska växa vore utredarens förslag fel väg att gå. I denna del fick Famnas remissvar gehör och idéburen sektor undantogs från vinstregleringen i den proposition som förelades Riksdagen.¹⁶ Propositionen röstades sedermera ned av Riksdagen. Tanken att idéburen sektor kan behöva separata särskilda regler tycks ändå ha slagit rot, vilket Famna välkomnar.

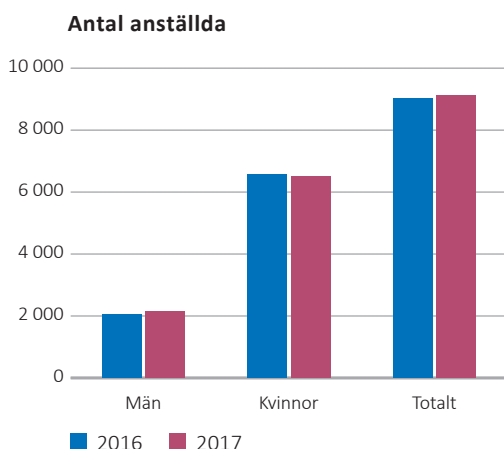
---

¹⁶ Se avsnitt 4.5 i Prop 2017/18:159 Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagreglerad verksamhet.

Fördelning av anställda

Kvinnor överrepresenterade på jobbet men inte i styrelserummet

Antalet medarbetare ökade hos våra medlemmar även under 2017. Antalet heltidsarbetare uppgår till 9 111 och motsvarande antal 2016 var till 9 023.¹⁷ Diagrammet nedan visar att antalet anställda män ökade och att antalet kvinnor minskade en aning under året.

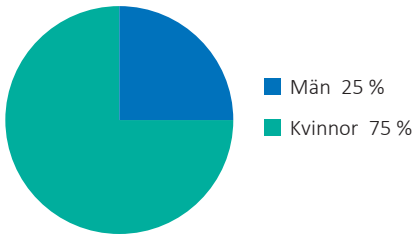

Att vård- och omsorgssektorn som helhet domineras av kvinnliga medarbetare är bekant. Det gäller även den idéburna välfärden. I år är cirka 75 procent av våra medlemmars medarbetare kvinnor och 25 procent män. Denna tydliga dominans av kvinnor syns dock inte i styrelserummet där styrelseposterna i år delas jämt mellan kvinnor och män. Fördelningen av styrelseposterna är helt jämställd 50–50. Detta visas av de två cirkeldiagrammen nedan.

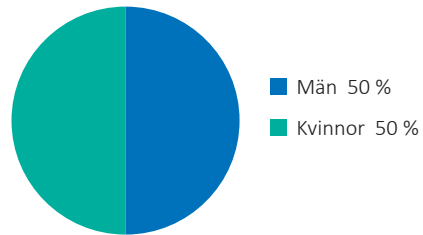
¹⁷ Stapeln för totalt antal anställda är något högre än summan av män och kvinnor pga av att några av våra medlemmar inte redovisar könsuppdelat utan endast totalt antal anställda.

Fördelning anställda 2017

Fördelning styrelseposter 2017

Detta förhållande mellan styrelseposterna kan jämföras med t.ex. Stockholmsbörsens största noterade bolag där den genomsnittliga andelen kvinnor i styrelserna uppgår till 33 procent och män således till 67 procent år 2017.¹⁸ För de privata vård- och omsorgsföretagen uppgick andelen kvinnor i styrelserna för de tio största bolagen till en tredjedel, hos Famnas tio största medlemmar delar kvinnor och män lika på posterna.¹⁹

¹⁸ AllBright (2017). AllBrightrapporten 2017. VD-kvinnor väljer jämställdhet.

¹⁹ Vårdföretagarna (2018). Privatvårdfakta 2018.

Faktureringen till kommuner och landsting

För första gången har Famna utöver genomgången av redovisningsdata för de egna medlemmarna också analyserat data från Sveriges Kommuner och Landsting²⁰ där kommunernas hela leverantörsreskontra, kommun för kommun, leverantör för leverantör, återfinns med data för såväl 2017 som 2016. Dessa belopp omfattar därmed den del av välfärden som kommuner och landsting betalar för och en del av det staten köper. Den inkluderar inte den femtedel av intäkterna (se diagram sidan 11) som härrör från gåvor, bidrag eller andra externa intäkter. Enligt dessa data fakturerade våra medlemmar för ett sammanlagt värde av 3,615 miljarder kronor. Motsvarande belopp uppgick år 2016 till 3,693 miljarder kronor, alltså en minskning med 2 procent mellan åren.

De data vi fått från DS Insikt anger ett lägre totalt affärsvärde för våra medlemmar när det gäller intäkter från kommuner och landsting än de belopp vi får fram i vår egen analys av medlemmarnas årsrapporter. Enligt DS Insikt kan det finnas flera förklaringar till detta. Bland annat att vissa fakturor från till exempel socialförvaltningarna är sekretessbelagda. En del av det som egentligen är försäljning kan klassificeras som bidrag av kommunerna och finns därför inte i leverantörsreskontra-systemet. En tredje förklaring kan vara statliga utbetalningar för till exempel LSS som inte heller fångas upp i DS Insikts modell.

Vi tycker dock skillnaden är väl stor för att nöja oss med dessa förklaringar och kommer därför under kommande år fördjupa analysen. Risken är att DS Insikt och därmed också de marknadsdata som publiceras av Dagens Samhälle undervärderar sektorns andel av den offentliga marknaden.

---

²⁰ Insamlade och bearbetade av Dagens Samhälles dotterbolag DS Insikt, som vi köpt informationen ifrån.

Tio 2030

För att nå sitt mål måste man veta varifrån man startar. Famnas årliga genomgång av de egna medlemmarnas årsredovisningar ger ett svar på hur stor tillväxten varit 2017. Data hämtad ur kommuner och landstings reskontrasystem ger ett annat svar.

Skillnaden mellan Famnas och Dagens Samhälles siffror är ganska stor. Medan Famna visar en tillväxt för medlemmarna på 3,4 procent, visar DS Insikt en minskning på drygt 2 procent. I det här fallet är det Famnas sifferunderlag som är korrekta, eftersom vi tagit dem direkt från årsredovisningarna. DS Insikts metod är intressant men det är tydligt att den har svagheter och inte fångar in alla relevanta data. Om detta beror på felaktigheter i hur kommunerna hanterar sina utbetalningar eller andra metodfel hos DS Insikt låter vi vara osagt. Men det är viktigt att ta de data som årligen presenteras därifrån med en viss nypa salt. Om det blir fel när det gäller Famnas medlemmar, så är risken stor att det blir fel också i redovisningen av hela den idéburna sektorns totala volym och tillväxt. Det kan till och med vara så att man underskattar kommunernas och landstingens köp av välfärdstjänster överhuvudtaget.

Detta understryker det krav som Famna rest under flera års tid: staten måste ta ansvar för att utveckla statistiken när det gäller välfärdssektorn. Det är av stort samhällsintresse att vi får veta hur stor den idéburna sektorn är inom välfärden och att kunna följa trender och de förändringar och som sker år från år. Det visar inte minst den undersökning Famna gjort hos förtroendevalda beslutsfattare på kommunal och regional nivå som entydigt visar dels på en överskattning av hur stor sektorn är idag, dels på högt ställda förväntningar om ökad andel.

Även drygt 3 procents tillväxt är alldeles för lite. Detta gäller oavsett om vi utgår från våra egna förväntningar eller från den uppfattning som politikerna har om hur viktig den idéburna sektorn är.

Famna antog på sitt årsmöte 2018 målet Tio 2030, som innebär att andelen idéburen välfärd om tolv år ska vara tio procent. För att nå det målet krävs en tillväxttakt på uppskattningsvis runt tio procent per år.

För att nå de nivåerna krävs såväl entreprenörskap hos sektorns aktörer som ledarskap bland de politiker som stakar ut välfärdens visioner. Famna arbetar vidare på båda dessa fronter.

Hur rapporten är gjord

Underlaget till Tillväxtrapporten 2018 utgörs av våra medlemmars årsredovisningar för 2017, samt motsvarande källor tidigare år som byggts på. När nya organisationer blir medlemmar tillförs senaste verksamhetsårets och även näst senaste verksamhetsårets uppgifter databasen. På så sätt kan korrekta jämförelser göras från år till år.

Ett exempel på det är grafen som visar procentuell omsättningstillväxt. Tillväxten beräknas genom att jämföra årets sammanlagda omsättning med föregående års sammanlagda omsättning där endast de organisationer för vilka vi har finansiella data för båda verksamhetsåren inkluderas. Tillväxten påverkas således inte av att Famnas medlemsantal växer årligen.

Grafen som visar årets resultat bygger dock på absoluta tal år för år och summan påverkas av att fler organisationer blir medlemmar.

Beräkningen för vinstmarginal utgörs av årets resultat dividerad med årets omsättning. Eftersom det är relationstal påverkas kvoten inte av antalet medlemmar.

Data köpt från DS Insikt med uppgifter från kommunsektorns leverantörsreskontra används som jämförelse i texten på sidorna 18–19.

Externa källor för kompletterande uppgifter anges löpande.

Box 16355, 103 26 Stockholm

Besöksadress: Klara Södra Kyrkogata 1, 8 tr

08-546 949 30

www.famna.org